

BRANDKÅRSTIDSKRIFT

Nr 10

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÄRERNAS RIKSFÖRBUND
Redaktion: Styrningsgatan 1, Stockholm. - Tel. 60 63 08. - Postgiro 4870.
Redaktör och utgivare: Kapten Erik Gillner.

1944
26 årgången

Riksbrandinspektör Per Lundgren

Landets brandmän ha med spänning avvaktat regeringens tillsättande av den förste riksbrandinspektören ilandet. Den 15 sept. föll valet, och brandchefen i Borås Per Lundgren erhöi förordnandet.

Den nye riksbrandinspektören, som tillträdde sin befattning den 1 okt., är född den 14 nov. 1890 och skåning till börd. Efter avlagd övermaskinistexamen och några års tjänst vid handelsflottan, övergick han till brandväsendet. Sin utbildning erhöi han vid Malmö

brandkår, blev därefter brandmästare vid Jönköpings brandkår 1923, v. brandchef därstädes 1929, v. brandchef i Borås 1933 och brandchef 1935.

Med Lundgrens kända energi, duglighet och praktiska läggning hoppas tidskriften liksom landets brandmän på hans kraftiga insats till fromma för landets brandförsvär. Många stora frågor vänta på sin försenade lösning.

Riksbrandinspektören hälsas

hjärtligt välkommen till sin betydelsefulla ledarepost.

Nyheter från utlandet

Enligt en notis i julinumret av den engelska factidskriften FIRE funnos bland de första invasions-trupperna som landstego på Normandie-kusten, även enheter ur "Army Fire Service", AFS (armé-brandkåren), avsedda att skydda arméns förråd mot våld. Enheterna voro fullt beväpnade och medförde specialkonstruerade brandvagnar med den mest förstklassiga utrustning.

Varje sådan brandvagn hade en mindre pump, ett förstahandsaggregat med 200 gallons (900 liter) tank samt skumsläckningsapparater. Efter brandvagnen bogserades en kraftig släpspruta.

Till invasionsstyrkorna hörde även en hel flotta av flodsprutor, vilken även betjänas av personal från AFS. Dessa flodsprutor gjorde ett utomordentligt arbete redan under landstigningen vid Anzio.

Ett stort antal av befäl och underbefäl vid AFS har tidigare varit anställda vid de brittiska fredsbrandkårerna och äro alltså yrkesbrandmän.

Så snart invasionstrupperna fått fast fot på franska kusten, över-skeppades avdelningar ur NFS (National Fire Service) Overseas Contingent. Inom England arbetar nu — förutom de kommunala brandkårerna — även National Fire Service (NFS), vilken på svenska skulle kunna kallas Riksbrandkåren. Denna har även avdelningar, som följa efter trupperna i fält, d. v. s. NFS' Overseas Contingent.

Även det engelska flyget, RAF, har sina specialutbildade och utrustade brandkårer, RAF Fire Service RAFFS, utplacerade vid alla flygfält.

Brandredskapen består av en tung brandvagn, kallad "krasch-bilen", försedd med en vattentank rymmande 400 gallon (1800 liter) samt en skumvätsketank om 25 gallon (113 liter).

Pumpen drives via en kuggväxel från bilmotorn och kan in- och urkopplas från föraresätet. Manövreringen av ventilerna för tillförsel av vatten och skumvätska sker även från föraresätet.

Pumpen är försedd med fyra tryckkuttag, två å vardera sidan av bilen. Av de medförda vatten- och skumvätskekvantiteterna kan alstras 3250 gallon skum totalt (ca 15000 liter skum). Max. skumkapaciteten per minut angives till 750 gallon (3400 liter) från fyra strålrör, d. v. s. 850 liter skum i varje stråle. Utsprutningstiden blir då mindre än 5 min. vid tömning av vattentanken. Antalet skumstrålar måste givetvis rättas efter eldsvådans intensitet.

Skumstrålrören äro kopplade till slangar om 65 fots längd (20 m), vilka äro anslutna till pumpens tryckkuttag för att snabbt angrepp mot elden skall kunna verkställas.

Bland den övriga utrustningen å bilen märkas stora yxor, bultsax, asbestkläder (inom parentes angives, att sådana börja komma ur bruk), änter- och rivningshakar, förstahandsredskap samt en portabel sökarelykta, vilken även tillfälligtvis kunde placeras å brandbilen främre del.

En av de senaste konstruktionerna för RAFFS räkning består av en 6-hjulig brandbil. Denna är försedd med ett manövertorn, från vilket kraftiga skumstrålar kunna kastas i varje riktning. För att pumpen skall kunna arbeta även

när bilen är i rörelse för att intaga bästa möjliga positioner, exempelvis vid brand i ett 4-motorigt bombplan, har pumpen blivit försedd med en egen drivmotor.

I tidskriften FIRE skildras även på ett rätt drastiskt sätt en eldsvåda, som inträffat på ett flygfält:

"En kväll kom ett 4-motorigt flygplan in mot flygfältet och hade tydligtvis motorfel. När det skulle landa, kolliderade det med en vindriktningsvisare och störtade några få meter från denna. Läckande bensin från en vid nedslaget kvaddad bensintank antändes genom gnistbildning, och inom kort stod hela den vänstra vingen i lågor.

När flygfältets brandbil anlände till brandplatsen, visade det sig, att brandmännen hade fått ett svårt och komplicerat problem att lösa. Flygplanet låg nämligen ej stilla. Piloten hade vid nedslaget kastats ut ur förarehytten och hade ej fått tillfälle att stanna motorerna i högra vingen, och detta var orsaken till flygplanets livlighet. Det gick runt som en snurra, och detta gjorde det omöjligt att rätt inrikta skumstrålarna.

Till slut stannade flygplanet, men huru och varför, var det ingen, som kunde räkna ut den dagen. Eldsläckningsarbetet kunde nu på allvar sättas igång och med hjälp av ännu en brandvagn, som kommit till platsen. Vid denna tidpunkt hade hela flygplansbesättningen på ett undantag när räddats ur planet. Det var ett verkligt stordåd särskilt i betraktande till att flygplanet hela tiden var i rörelse. Elden hade vidare spritt sig till mitten av flygkroppen akter om förarehytten.

Fyra strålar insattes mot baksidan av den brinnande vänstervingen för att hålla ned elden från bensintankarna och för att förhindra att elden skulle sprida sig till högra vingens bränsletankar, vilka icke hade punkterat. Ytterligare två strålar sattes i arbete

från den högra sidan och koncentrerades på den brinnande flygkroppen samt på att förhindra brinnande bensin att läcka in i högra vingen.

Vid denna tidpunkt befanns det att skumbrandbilarna behövde tillförsel av vatten, om en kontinuerlig alstring av skum skulle kunna ske. En släpspruta om 2250 liter vatten per minut ställdes upp vid en branddamm på c:a 550 meters avstånd. Två slangledning utlades, varav den ena användes att fylla brandbilarnas vattentankar. Till den andra kopplades ett "skumstrålrör, N:o 2" (förmodligen ett Komet-skumstrålrör om 2000 liter skum per minut).

Denna åtgärd gjorde det möjligt att fortsätta med en konstant skumbegjutning av eldhärden utan att skicka bort brandbilarna för påfyllning av vatten från brandpost. Ävenledes erhöles en extra, mycket värdefull skumstråle.

Under alla dessa släckningsförsök utsattes personalen givetvis för de risker, som uppstå vid dylika eldsvådor, såsom explosioner, förorsakade av väte, som frigöres, när skummet kommer i direkt kontakt med brinnande aluminium, ett möte, som är svårt att undvika. Ävenledes exploderade hundratals av kulspruteammunitionen.

När den intensiva hettan från elden hade minskat, sattes 4 st. slangledning i arbete på vardera sidan, och koncentrerades dessa på huvudeldsvådan, vilken hela tiden var den vänstra bärvingen och motorerna i densamma. Skumstrålröret fick taga upp kampen med den brinnande flygkroppen, vilken var nästan förstörd. Efter 5 min. av denna stora koncentration av skum, släcktes flammorna helt plötsligt och lika hastigt, som de hade uppstått, och kvarlämnade endast en hög av brinnande aluminium och annat material.

Elden varade litet mer än 75 min., ehuru vakt måste utsättas

vid flygplansskelettet ytterligare flera timmar. Tre RAF brandmän blevo lätt sårade och en man av flygplanets besättning förlorade livet."

Detta är således historien om en flygplansbrand. Den är refererad såsom en typisk flygmaskinsbrand, men flygmaskiner äro inte lika

byggnader, där man vet, att detta är framsidan och det där baksidan, att en dörr är här och en annan där. Flygmaskiner kunna kvaddas var som helst och slås sönder på många olika platser och på många sätt.

U. A.

Explosionsolyckan Kocksgatan 46, Stockholm

Vice brandchef Per Wahlström har såsom Riksförbundets stipendiat innevarande höst idkat studier vid Statens Kriminaltekniska Anstalt. Härvid var han i tillfälle deltaga i undersökningsarbetet efter explosionsolyckan i fastigheten Kocksgatan 46, Stockholm, vid vilket tillfälle två brandmän dödades. Om de kriminaltekniska undersökningarna efter explosionsolyckan lämnar herr Wahlström nedan en redogörelse.

Den 25 september vid femtiden på morgonen inträffade en explosionsolycka i ett femvåningshus vid Kocksgatan 46 i Stockholm varvid 6 personer blevo skadade, därav två brandmän till döds. Stora materiella skador anställdes å fastighetens källare, skyddsrum samt lägenheter i första och andra våningarna. Fönsterrutor sprängdes sönder såväl i det skadade huset som i angränsande hus. (Se fig. 1.)

För att utröna orsaken till explosionsolyckan tillkallades expertis från Statens Kriminaltekniska Anstalt. Undersökningsarbetet koncentrerades till största delen till källarutrymmet under den portgång, där brandmännen dödades. Så småningom fann man också här upprinnelsen till explosionen.

I detta källarutrymme, med väg-

gar av betong, fanns fyra källarkontor avskilda medelst 3/4" brädväggar (se fig. 2). Utefter södra och västra väggarna löpte strax under taket såväl elektriska- som gasledningar. I det sydvästra hörnet fann man ett hål på gasröret (se fig. 3). Detta hål, som hade oval form och en yta av c:a 2 cm², var vänt mot betongväggen. Vid rekonstruering konstaterades att en elektrisk ledning typ B-rör korsat gasledningen och legat an mot gasröret just på det ställe, där hålet å gasröret uppstått. Med anledning av detta kom man fram till att kortslutning eller överledning å den elektriska ledningen uppstått utan att smältsäkringarna överbelastats. Vid anläggningsytan har gasröret smält så att det ovan nämnda hålet uppstått. Genom hålet å gasröret har därpå gas utströmmat och antänts av elektrisk gnista eller ljusbåge. Den utströmande, brinnande gasen har därpå antänt överdelarna på bräderna i den närmaste träväggen (se fig. 2). Denna brädvägg var belägen på ett avstånd av 1 1/2 m från gasläckan.

För att konstatera hur en gasläga skulle se ut, som utströmmade från det ovala hålet, anställdes prov på denna del av husets gasledning. Av försöket framgick att lä-

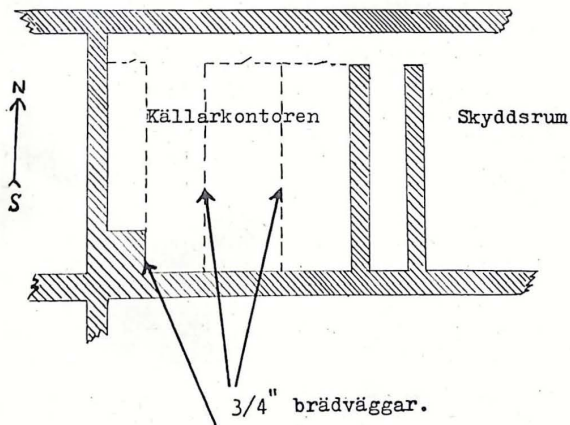

Fig. 1. Kocksgatan 46 efter explosionen.

gan splittrades vid anslaget mot väggen och strömmade ut i rummet i form av en sol med flammor två en längd av $1\frac{1}{2}$ —1 meter.

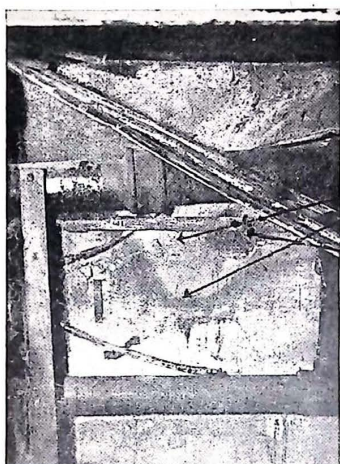
Då brinnande gas ej kan anstäl-

la explosion, var utredningen ej avslutad i och med att man konstaterat att brand förekommit i källaren. Källarutrymmet, som hade en volym av c:a 50 m³, stod vid

Det hörn där hålet på gasröret fanns.

Fig. 2. Planskiss över källarutrymmet, där explosionen inträffade.

Märken i betongväggen av gasbranden.

Hålet å gasröret vänt utåt.

Fig. 3.

nordöstra hörnet i förbindelse med ett skyddsrum medelst en smal gång. Skyddsrummet hade en volym av c:a 120 m³. Den enda möjligheten att komma in i källaren var genom skyddsrummet, till vilket man kom genom en skyddsrumsdörr i sydöstra hörnet av skyddsrummet.

Då för förbrännings fortgående fordras syre, ansågs att efter någon timmes förbränning av gasen, som utströmmade genom hålet i gasröret, elden skulle ha slocknat på grund av syrebrist. Det är att märka, att den enda möjligheten för inströmmande av ny luft, var genom skyddsrumsdörren, som hade varit stängd före explosionen (vittnesutsago) samt genom en reservutrymningsväg, en järnlucka av ytan $1/2 \times 1/2$ m., vilken även varit stängd.

Vid femtiden på morgonen den 25 september väcktes portvakten i fastigheten av en person, som förmärkt röklukt. Brandkåren tillkallades och portvakten begav sig

ner i källaren för att se efter, vad som inträffat. När han öppnade skyddsrumsdörren, kände han stark gaslukt, varför han vände om utan att stänga dörren och begav sig upp på gården för att varna brandmännen. I samma ögonblick, som han nådde gården, skedde explosionen. Brandmännen hade vid samma tid hunnit fram till huset och två voro just på väg genom portvalvet.

Orsaken till explosionen anses vara, att när portvakten öppnade skyddsrumsdörren, strömmade luft (syre) in i såväl skyddsrum som källarutrymme. När den inströmmande luften blandats med den i källaren befintliga gasen har ev. glöd i trävirket som tändande gnista åstadkommit explosionen.

Förloppet skulle sammanfattningsvis vara: Vid 8-tiden kvällen före bör läckan i gasröret uppstått och branden ha utbrutit (vittnen ha meddelat att röklukt förmärkts vid denna tid). Efter några timmar har branden slocknat på grund av

syrebrist, men gasen fortsatt att strömma ut i såväl källarutrymme som skyddsrum. Strax före kl. 5 på morgonen har portvakten gått ner i källaren, öppnat skyddsrumsdörren och känt gaslukt. Syre har strömmat till och explosiv gasblandning bildats. Genom syretillförseln har glöd i trävirkets porer blossat upp samt tjänstgjort som tändande gnista och explosionen har skett.

Vid mina studier vid Statens Kriminaltekniska Anstalt har jag kommit till insikt om att det är av största vikt att gott samarbete

och förståelse för varandras yrken utvecklas mellan utredningsmännen — polisen och släckningsmännen — brandkåren för att undersökningsarbeten för utrönande av eldsorsaker skola röna framgång. Vi brandbefäl kunna underlätta undersökningsarbetet genom bl. a. att lägga på minnet vad vi sett, hört och känt vid framkomsten till brandplatsen och under släckningens gång, samt genom att ej i onödan röra på och röja undan brandrester, ty dessa kunna tjänstgöra som god hjälp vid utredningsarbetet.

Länsstyrelserna och den nya brandlagstiftningen m. m.

*Anförande vid landshövdingekonferensen den 13 oktober 1944 av
Riksbrandinspektör Per Lundgren.*

Länsbrandinspektörer.

Ehuru i brandlagen intet säges härom torde det vara nödvändigt att länsbrandinspektörer tillsättas inom länen. Brandförvarsutredningen talar härom i sitt betänkande och Kungl. Maj:t har uppdragit åt riksbrandinspektören att utarbete instruktion för länsbrandinspektörerna.

Det är av synnerlig vikt, att dessa inspektörer bliva tillsatta snarast möjligt och att till befattningarna utses för ändamålet väl kvalificerade personer. Det är många önskemål, som komma att göra sig gällande vid valet av länsbrandinspektörer. Vederbörande böra för att väl kunna lösa sina uppgifter äga ingående kännedom om brandskyddet i allmänhet, där i inberäknat förmåga att rätt bedöma beho-

vet av eldsläckningsanordningar. De måste känna väl till de brandgeografiska förhållandena inom verksamhetsområdet och besitta förmåga och vilja till samarbete. Särskilt med hänsyn till den avsevärda ökning av länsstyrelsernas arbetsuppgifter, är det i hög grad önskvärt, att länsbrandinspektörerna äro bosatta i residensstaden eller i dess närhet.

Vid en sammanfattning av de här uttalade önskemålen beträffande länsbrandinspektörernas kompetens m. m. kommer man till det slutomdömet, att i residensstäder befintliga brandchefer eller annat brandbefäl, som förutom gedigen brandbefälsutbildning förvärvat sig god kännedom om brandskyddsförhållandena inom resp. län, skulle vara särskilt lämpade för länsbrandinspektörsbefattningar.

Enär i många fall brandchefen i residensstad även är konsulent hos länsbrandkårsförbundet, inställer sig frågan, huruvida länsbrandinspektörs- och konsulentbefattningarna kunna förenas. Utan tvivel torde brandkonsulenterna genom sin ingående kännedom om brandskyddsförhållandena inom sina verksamhetsområden i regel vara synnerligen väl skickade att bekläda länsbrandinspektörsposter. Då emellertid särskilt under de närmaste två åren länsbrandinspektörernas arbetsuppgifter bliva synnerligen omfattande, torde konsulentverksamheten i betänklig grad bliva åsidosatt, därest brandinspektörs- och konsulentbefattningarna utan vidare sammanslås. I all synnerhet under nuvarande orostid synes det angeläget, att tillsynen öfver brandkärerna särskilt ifråga om utbildningen i möjligaste mån upprätthålles.

Där det anses önskvärt, att brandkonsulenten även skall bekläda brandinspektörsbefattningen, torde emellertid genom anskaffandet av lämplig person som biträdande brandkonsulent utbildningen av brandkärerna icke behöva äventyras.

Vid val av person till länsbrandinspektör torde emellertid i en del fall kraven på att vederbörande skall vara aktiv brandman och bostatt i residensstaden av olika skäl få eftersättas.

Då instruktionen för länsbrandinspektörerna endast i korthet och rent allmänt berör de åligganden, som avses skola åvila dem, synes det vara nödvändigt, att inspektörerna så snart som möjligt kallas till sammanträde med riksbrandinspektören för informering framför allt i de frågor, som beröra uppläggandet av *organisationsplan* inom länen. Det skulle dessutom enligt mitt förmenande vara till stor fördel, om föredragande tjänstemannen i brandskyddsfrågor hos länsstyrelserna ävenledes kunde be-

redas tillfälle närvara vid detta informations-sammanträde.

Bygde- och skogsbrandskydd.

I fråga om samordnandet av bygde- och skogsbrandskyddet ha brandsakkunniga som bekant varit av olika mening. Meningsskilligheterna torde emellertid ha sin huvudsakliga anledning i de utomordentligt olikartade geografiska förhållandena, som äro rådande i landet. Om man emellertid bortser från landets nordliga del, där avstånden mellan befolkningscentra äro stora, torde utan tvivel samordning av bygde- och skogsbrandförsvaret vara till fördel. Under senare år ha brandkärerna nämligen allt mera tagit hand även om skogseldsläckningen. Skogseldsläckningstaktiken har under senare tid ävenledes undergått förändring såtillvida, att vattensläckning numera ofta kommer till användning. För sådant ändamål har ju även staten bekostat motorsprutor och slang, som placerats inom skogrika delar av landet. I den mån nya brandkärer tillkomma och sedan hjälpverksamheten kommunernas brandväsen emellan enligt föreskrifterna i brandlagen blivit ordnad, bliva förutsättningarna för brandkärerna att i allmänhet taga hand om skogsbränder avsevärt större.

Med stöd av de erfarenheter som vunnits under senare år och med hänsyn till att bygdebrandväsendet efter nya lagens tillämpning blir ännu mera skickat att släcka även skogsbränder är det min bestämda uppfattning, att bygde- och skogsbrandskyddet som regel bör sammanslås.

I detta sammanhang kommer man även in på frågan, huruvida särskild *länskskogsbrandinspektör* skall anställas hos länsstyrelserna. Åtminstone inom de län, där bygde- och skogsbrandskydd som regel samordnas, synes länsbrandinspek-

Av myndigheterna godkända

Brandsläckningsapparaterna TOTAL

Pulver, Kolsyresnö, Skum, Vätska

Vi tacka allt Sveriges brandfolk för intresse och förståelse för handbrandsläckarnas stora betydelse i kampen mot den "Röde Hanen". Delta sporrar oss till fortsatt forskning och arbete på förbättringar och nykonstruktioner till brandskyddets fromma.

SVENSKA TOTAL AKTIEBOLAGET

Kungsgatan 30
Norra Kungstornet
STOCKHOLM
Tel. 10 34 89, 10 56 56

tören även lämpligen böra utöva tillsynen över skogseldsläckningsväsendet.

Organisationsplan.

En av länsstyrelsernas första och även mest betydande uppgifter i fråga om brandförsvarets genomförande blir upprättandet av organisationsplanen. Generella grunder, varå dessa planer böra uppbyggas, torde med hänsyn till rådande olikartade förhållanden inom de olika länen emellertid svårigen kunna angivas. Däremot synes det mig angeläget att sådana allmänna riktlinjer uppdragas, som i stort sett kunna tjäna som ledning vid planernas upprättande.

Genomförandet av den nya brandlagen kommer utan tvivel att medföra icke obetydliga kostnader för kommunerna. Det gäller därför att noga överväga behovet av eldsläckningsanordningar, så att kostnaderna icke bliva onödigt stora. Som allmängiltig princip vill jag framhålla, att det såväl ur ekonomisk som ur brandförsvarsynpunkt är fördelaktigare med ett mindre antal funktionsdugliga eldsläckningsorganisationer än ett större antal mindre slagkraftiga sådana. Redan nu kan man på sina håll skönja tendenser till överdrift i fråga om brandkärernas antal på landsbygden.

Samhällellenas och landsbygdens byggnadsbestånd samt förekomsten av eldfarliga inrättningar äro de faktorer som i första hand böra tillmätas betydelse vid bedömandet av brandförsvarsbehovet. Tillgången på personal liksom vägnät och förbindelseanordningar böra även undersökas vid planerandet av nya brandkärer. Slutligen bör stor vikt läggas därå, att brandsläckningsorganisationen noggrant anpassas inom civilförsvarets ram.

Sedan länen indelats i lämpliga eldsläckningsområden, står man inför uppgiften att, där så erfordras,

få kommunerna att bilda kommunalförbund eller träffa överenskommelse i form av eldsläckningsavtal. Båda dessa former komma att tillämpas och det torde vara svårt att förutsäga vilken av formerna, som bör rekommenderas. Båda ha för- och nackdelar.

I fråga om bildandet av *kommunalförbund* torde det vara överflödigt att här orda om de svårigheter, som så gott som alltid inställt sig, då dylika förbund av en eller annan anledning behövt bildas. Fördelarna med kommunalförbund är, att redskapen bli gemensam egendom samt att man kan ha gemensam brandordning och brandchef. Beträffande *släckningsöverenskommelse* synes sådan vara lättare att åstadkomma än kommunalförbund. Å andra sidan uppstå härvid vissa olägenheter såsom fara för konflikter de olika brandcheferna emellan i fråga om befälsrätten vid eldsläckningen. Denna fråga bör emellertid enligt mitt förmenande icke tillmätas allt för stor betydelse, i all synnerhet som det icke synes vara aldeles uteslutet att i avtalsuppörelsen lösa frågan om befälsförhållandena.

En angelägenhet som kommer att ha stort inflytande i frågan om val mellan kommunalförbund och eldsläckningsavtal är ersättningen för lämnad släckningshjälp. Enligt brandlagen åligger det den hjälp-sökande kommunen att bestrida denna kostnad. Som torde vara känt bestridas dessa kostnader nu i regel av försäkringsgivarna efter grunder, som angivas i upprättad taxa för eldsläckningshjälp. De summor, som på detta sätt årligen utbetalats av försäkringsinrättningarna, uppgå till icke obetydliga belopp. Om dessa utgifter i enlighet med lagens bokstav i fortsättningen skola bestridas av kommunerna ensamma, kommer detta förhållande utan tvivel att dels försvåra bildandet av kommunalförbund och dels att inverka menligt

i fråga om brandförsvarets effektivitet. För brandförvarsfrågans ändamålsenliga lösning skulle det därför vara av utomordentlig betydelse, om försäkringsgivarna liksom fallet är för närvarande även i fortsättningen ville bidra till eldsläckningskostnaderna. Denna åsikt synes även ha legat till grund för kommunikationsministerns yttrande i propositionen angående ny brandlag och brandstadga, där han förväntar att försäkringsinrättningarna även efter den nya lagens ikraftträdande skola bidra till dessa kostnader. Efter att hava sammanträffat med ledande män inom försäkringsvärlden är det för mig en stor glädje att här kunna meddela, att försäkringsinrättningarna icke äro ovilliga att upptaga denna för vårt brandskydd så viktiga fråga till behandling. Det är givetvis allt för tidigt att här ingå på något försök till bedömning av i vilken utsträckning sådant bidrag kan förväntas, men jag vill å andra sidan icke underlåta framhålla, att redan utsikten till erhållande av släckningsbidrag ger förhoppning om avsevärd förenkling av problemet landsbygdens brandskydd.

Ur såväl brandförvarssynpunkt som ock ur ekonomisk synpunkt är det fördelaktigt att länen indelas i *brandkärs-* eller *eldsläckningsdistrikt*.

Den främsta avsikten med bildandet av brandkärsdistrikt skulle vara att befrämja utbildnings- och samarbetsmöjligheterna samt att underlätta och förbilliga skötseln av materien och då främst brandslangen.

Då det gäller det stora antalet brandkärer på landsbygden, övervakas och ledes utbildningen av brandkonsulenterna. Med detta stora antal brandkärer vi redan ha kan konsulenten blott cirka en gång om året besöka kårerna och därvid leda utbildning. Bristen på lämpliga övningslägenheter ute hos

kårerna gör, att utbildningen ej kan giva det resultat, som vore önskvärt. Ej heller beredes nu de tillfällen till samövningar, som såväl med anledning av den i lagen påbudna obligatoriska hjälpverksamheten kårerna emellan som ock med hänsyn till civilförsvaret vore önskvärt. Om kårerna beredas möjlighet att gruppvis sammandragas några gånger om året till en distriktsstation (om möjligt yrkeskår) med tillgång till övningshus, skulle utbildningen bliva avsevärt bättre och intresset hos kårerna höjas. Härvid skulle även möjligheter till oftare förekommande sakkunnig kontroll av motorsprutor bjudas liksom ock tillfälle för brandbefälet att få utbyta erfarenheter och diskutera yrkesfrågor.

Beträffande *skötseln av brandslang* är för närvarande mycket övrigt att önska, då kårerna på landsbygden sakna möjligheter att sköta densamma på ett rationellt sätt. En avsevärd förbättring härutinnan kan åstadkommas genom att slangen skötes på centralstationen, där tillgång på lämpliga tvättnings- och torkningsanordningar samt för ändamålet specialutbildat folk skulle finnas. På centralstationen skulle dessutom finnas ett *reservförråd av slang*, så att en brandkår, som inlämnat begagnad slang för rengöring, torkning och lagning, kunde till läns tilldelas samma slangmängd, som den till skötsel inlämnade. Genom en dylik anordning skulle vinnas, dels att de enskilda brandkärerna icke behöfve ligga med reservslangförråd, som de icke ha möjlighet att sköta, dels att brandkären ständigt innehade erforderlig slangmängd, dels ock att slangen erhöi en skötsel, som i avsevärd grad skulle öka dess livslängd. En omständighet, som man i detta sammanhang får skänka det största avseende är, att dyrbara slangtorkningsanordningar icke skulle behöva inrättas vid större delen av de brandstationer, som

kommunerna enligt lagen äro skyldiga att uppföra. De reservslangförråd, som för denna plans genomförande skulle erfordras å centralstationerna, borde enligt min mening anskaffas och upprätthållas av staten.

Innan jag lämnar frågan om organisationsplanen vill jag hava framhållit, att *industribrandkårer*na icke lämpligen böra åtaga sig förpliktelser att släcka bränder på längre avstånd från sitt eget släckningsområde, såvida de icke äro utrustade med tillräcklig reserv av redskap och personal.

Brandsynejörrättningen.

Enligt den nya lagen skall brandsyn förrättas även å landsbygden av en nämnd med brandchefen som ordförande. För att denna för brandskyddet så viktiga förrättning skall få åsyftad verkan torde det vara nödvändigt att såsom en första åtgärd, sedan brandcheferna blivit utsedda, få samlat dessa länsvis till brandsynekurser. Som ledning för syneförrättarna synes det ävenledes vara angeläget, att lämpliga anvisningar i detta ämne bliva utfärdade.

Brandstationer och branddammar.

Kommunerna kunna erhålla bidrag av statsmedel vid uppförandet

av brandstationer och vid anläggandet av branddammar. Under sådana omständigheter ligger det även i statens intresse att dessa anordningar bliva utförda på ett ändamålsenligt sätt.

Typritningar till mindre brandstationer har sedan flera år tillhandahållits av Svenska Brandkårens Riksförbund. Sedan dessa ritningar upprättades har emellertid med anledning bl. a. av utvecklingen på brandredskapsområdet kraven på utrymmen m. m. ökat. Det synes därför lämpligt att en överarbetning av befintliga ritningar kommer till stånd och göras tillgängliga möjligen i form av anvisningar utgivna av statens brandinspektion.

I fråga om branddammar finnes ävenledes typritningar dels utarbetade av Svenska Brandkårens Riksförbund och dels av luftskyddsinspektionen. Det synes mig önskvärt att detta material samordnas och överarbetas samt utgives av statens brandinspektion i form av anvisningar. Överarbetningen av här nämnda ritningar bör givetvis ske i intimt samarbete med de frivilliga brandskyddsorganisationerna.

Normalbrandordning och instruktioner.

Sedan sakkunniga personer att biträda med upprättandet av normalbrandordningar blivit förordnade, kommer arbetet härmed att bedrivas skyndsammast. Reglemente för brandkårer torde även vara önskvärt och är det min avsikt att om möjligt även få till stånd normalförslag till brandkårsreglementen.

Sammanfattning.

Vad jag nu berört i fråga om brandförsvarets ordnande gör ingalunda anspråk på att ens närmelsevis hava klarlagt alla de spörs-

Mössmärken Gradbeteckningar Armbindlar Tjänsteålderstecken

Aug. Holts Gulddragerifabriks A.-B.

Mäster Samuelsgatan 67 STOCKHOLM
Tel. 20 78 58 och 10 05 33

mål, som komma att uppstå. Jag har endast försökt ange några riktlinjer, avsedda att ligga till grund för det arbete, som inom länen i första hand måste taga sin början. Sammanfattade skulle dessa sålunda vara:

1. Tillsättandet av länsbrandinspektörer.
2. Instruktionskurs för länsbrandinspektörer och föredragande i brandskyddsärenden för länsstyrelserna.
3. Upprättandet av organisationsplaner.
4. Tillsättande av brandchefer.
5. Instruktionskurser för brandsynerförrättare.
6. Enär normalbrandordningarna allra tidigast vid årsskiftet kunna föreligga i färdigt skick och då länsbrandinspektörerna mäs-

te tillsättas och instrueras, innan arbetet med organisationsplanerna lämpligen kan påbörjas, synes det mig angeläget, att kommunalförbund och avtal om släckningshjälp kommunerna emellan icke påbörjas, förrän organisationsplanerna åtminstone i stort sett föreligga färdiga. Då det inom en del län redan visats tendenser till igångsättande av avtalsuppgörelser, skulle jag som avslutning vilja göra en hemställan om att cirkulärskrivelser av länsstyrelserna utsändas till kommunerna med uppmaning till vederbörande att avvakta länsstyrelsernas meddelande om tidpunkten för organisationsarbetets påbörjande.

Riksförbundets årsmöte 1944

Kapten E. Gillner hyllad

Riksförbundets årsmöte 1944 avhölls i Skövde den 26 augusti. De två närmaste dagarna dessförinnan hade landets brandkonsulenter — 28 st. — varit samlade till givande diskussionsdagar under kapten A. Ekbergs ordförandeskap. Det är uppenbart att i första hand den nya brandlagstiftningen och

med den sammanhängande frågor beträffande landsbygdens brandförsvar vid detta tillfälle ventilerades.

Vid årsmötetsförhandlingarna upptogo de stadgeenliga ärendena ringa tid och valen skedde i enighetens tecken. Därefter hade mötesdeltagarna tillfälle att bese ut-

Kaptén Erik Gillner.

ställd brandmateriel i den utställningslokal som hotell Billingens sommarveranda utgjorde.

Efter lunch avhölle årsmötets offentliga del varvid Riksförbundets ordförande landshövding B. Hammarskjöld kunde hälsa omkring 175 personer välkomna, bl. a. representanter för Skaraborgs län med landshövding Mannerfeldt i spetsen, representanter för Skövde stad, militärmyndigheten i Skövde, Civilförsvarsstyrelsen med generaldirektör Natt och Dag, Riksluftskyddsförbundet med generalmajor Lindström, brandskyddsorganisationer, försäkringsrörelsen, luftskyddsinspektionen m. fl.

De aktuella föredragen av kaptén A. Ekberg och agronom H. A:son Moberg behandlade den nya brandlagstiftningen samt synpunkter vid anskaffning av motor- och handkraftpumpar. Båda föredragen tilldrogo sig stort intresse.

Landshövding Hammarskjöld kunde därefter med stor tillfredsställelse utdela Riksförbundets förtjänstmedalj i guld till brandkonulenten i Södermanlands län,

brandchef M. Ejdervik för mångårigt förtjänstfullt arbete till brandväsendets fromma.

Sedan Skövde brandkår visat sin färdighet vid ett släckningsingripande mot en fingerad brand i Bryggeriets lagerlokal hade sprutfabrikanterna tillfälle att demonstrera sina nykonstruktioner av blockpumpar, såväl motor- som handkraftpumpar.

Den gemensamma middagen hade samlat c:a 135 deltagare. Vid denna bringade landshövding Hammarskjöld Riksförbundets hjärtliga tack till förbundets avgående sekreterare kaptén Gillner, vilken efter 15 års anställning nu lämnat sin tjänst. Landshövding Hammarskjöld erinrade om den kraftiga utveckling Riksförbundet genomgått under kaptén Gillners sekreteraretid varvid antalet anslutna kårer hade 7-dubblats och erinrade särskilt om de krävande arbetsuppgifter kaptén Gillner ställts inför under de senaste krigsåren.

Som ett minne och ett synbart bevis för Riksförbundets uppskattning av kaptén Gillners insats överlämnade landshövding Hammarskjöld till honom ett silverfat med Riksförbundets emblem.

I sitt tacktal sade sig kaptén Gillner med saknad lämna sin anställning. Han erinrade om att många stötestenar varit att övervinna under årens lopp, men att svårigheterna undanröjts icke minst tack vare det goda samarbetet med och inom styrelsen. Sedan han framfört sitt hjärtliga tack för minnesgåvan, vilken han sade skulle erinra honom om såväl alla dagar i arbete i Riksförbundets tjänst som om alla glada stunder med dess män, gav han uttryck åt sin förhoppning att Riksförbundet under kommande dagar måtte växa sig allt starkare.

Protokoll fört vid ordinarie årsmöte med Svenska Brandkärernas Riksförbund i Skövde den 26 augusti 1944.

Närvarande: Omkring 125 medlemmar.

Vid mötets offentliga del närvaro dessutom bl. a. landshövdingen i Skaraborgs län Mannerfeldt, stf. militärrområdesbefälhavaren generalmajor Bratt, representanter för Skövde stad, chefen för civilförsvarsstyrelsen generaldirektör Natt och Dag, generalmajor Lindström och major Enwall från Riksluftskyddsförbundet och rektorn för Statens Brandskola kapten Mohlin.

§ 1.

Utsågos herrar A. A. Engström och O. Clarholm att jämte ordföranden justera mötets protokoll.

§ 2.

Centralstyrelsens redogörelse över verksamheten år 1943 hade varit införd i tidskriften, varför ansågs behövt att uppläsa densamma. Redogörelsen lades med godkännande till handlingarna.

§ 3.

Revisionsberättelse för kalenderåret 1943 upplästes och beviljades styrelsen ansvarsfrihet i enlighet med revisorernas förslag.

§ 4.

Såsom styrelseledamöter omvaldes direktör G. Bylund, direktör E. Lindbohm och brandchef A. Haeggström. Till suppleanter omvaldes överstelöjtnant H. Forssman och direktör N. Almér.

§ 5.

Förutvarande revisorerna direktör K. H. Modén och direktör C. L. Sabelström önskade icke ifrågakomma för återval. Till revisorer nyvaldes direktör Sven Malmberg och direktör Ivar Magnusson, och till revisorssuppleanter direktör A. Åmell och direktör C. O. Sjöberg.

§ 6.

Beslöts att medlemsavgiften kr. 5:— för enskild medlem och kr. 10:— för brandkår och kommun skulle bibehållas.

§ 7.

Demonstrerades utställd brandmateriel varefter vissa av mötesdeltagarna av Skövde stad voro inbjudna till lunch.

§ 8.

Vid mötets offentliga del hälsades de närvarande välkomna av Riksförbundets ordförande, landshövding Hammarskjöld. Chefen för Civilförsvarsstyrelsens närvaro tolkade härvid ordföranden som ett bevis på, att ett nära samarbete bör komma till stånd mellan det frivilliga brandkårsarbetet och det enhetliga civilförsvaret. Sedan ordföranden erinrat om, att innevarande år är ett märkesår i så måtto, att en ny brandlagstiftning efter många års strävanden blivit verklighet, gav han uttryck åt sin tillfredsställelse över att man — när nu hela landets brandförsvar blivit klarlagt — icke tappat bort frivilligheten. Han sade sig vidare vilja tolka lagens mening så, att Riksförbundet skall leva kvar och arbeta vidare, och att lagen gav belegg för att vad som hittills prövats har visat sig gott. Ordföranden sade sig även tro, att alla skulle, även efter den nya brandlagstiftningens genomförande, helhjärtat samverka i den frivilliga brandkårsorganisationen, och uttalade slutligen förhoppningen, att årsmötets förläggande till Skövde skulle bringa nya impulser inom landskapets brandväsende.

§ 9.

Sekreteraren kapten A. Ekberg höll föredrag över ämnet "1944 års brandlag och brandstadga".

Landshövding Rodhe lämnade därefter en redogörelse för hur kommunerna på av vederbörande länsstyrelse ordnade informationsmöten böra erhålla upplysning om den nya lagens innebörd. Han önskade göra propaganda för sådana informationsmöten och hoppades att detta skulle framföras till olika län, och där tagas upp till diskussion.

I den följande diskussionen deltog — förutom landshövding Rodhe — ordföranden landshövding Hammarskjöld, överstelöjtnant

Stridbeck och kapten R. Götherström.

§ 10.

Agronom H. A:son Moberg höll föredrag över ämnet "Tekniska synpunkter vid anskaffning av motor- och handkraftpumpar".

§ 11.

Skövde stads brandkår gav uppvisning i lösande av en eldsläckningsuppgift, varefter motor- och handkraftsprutor demonstrerades.

Justeras:	In fidem
<i>Bo Hammarskjöld.</i>	<i>A. Ekberg.</i>
<i>A. A. Engström.</i>	
<i>Olof Clarholm.</i>	

NOTISER

Stockholm.

Till brandchef i Stockholm har utsetts v. brandchefen vid Stockholms brandkår. A. Arve.

Malmö.

Till v. brandchef i Malmö har utsetts brandkaptenen vid Malmö brandkår H. Sturé.

Kommunikationsministern

har utsett brandinspektör K. A. Janzon, länsjägmästare S. Lindroth, riksdagsman V. J. Mattsson samt hovrättsfiskal Petri att som sakkunniga biträda riksbrandinspektören vid upprättande av förslag till normalbrandordningar.

Allmänna Brandredskapsaffären

A.-B. och Wattholma Bruks

A.-B. katalog 49 A (1944).

Den innehållsrika katalogen på 248 sidor upptar de flesta av den stora mängden artiklar inom brandbranschen och torde bli en värdefull handbok för brandkårens och industriernas inköpsorgan.

Förutom redan välkända tillverkningar lägger man märke till en del intressanta nyheter. Av aktuellt intresse bland dessa äro framför allt de effektiva ABA-blockpumpverken.

En annan patenterad nyhet — av största intresse för bensinstationer, oljeraffinaderier, oljeupplag, målarverkstäder etc. — är ABA-skummunestycke, vilket monteras till en vanlig vattenkran och som praktiskt taget utan uppehåll kan leverera skum under obegränsad tid.

Wattholma Bruks tillverkningar av gjutgods, husvagnar, transportvagnar, gymnastikinredningar m. m. ingå även i den nya katalogen.

På de första 20 sidorna finnas för fackmannen värdefulla tekniska tabeller, korta fackuppsatser m. m.

Tusentalet illustrationer och ett detaljerat register öka ytterligare katalogens användbarhet. Ett smakfullt yttre i rött och svart bildar en värdig inramning till innehållet.

Allmänna Brandredskapsaffärens nära 50-åriga tillvaro och välkända fabrikat tala f. ö. för sig själva.